

Kristen Michal
Peaminister
Vabariigi Valitsus
Info@riigikantselei.ee

kuupäev digiallkirjas nr KA-JUH-13/198
nr VKG.01-09/175

Põlevkiviõli tootmise käsitlemine ELi
heitkogustega kauplemise süsteemis

Euroopa Komisjon avaldas 17. juulil Euroopa Liidu kasvuhooonegaaside heitkogustega kauplemise (EL HKS) direktiivi muudatusettepaneku.

Ettepaneku kohaselt soovitakse Euroopa Liidus vähendada sõltuvust fossiilkütuse impordist. Eurostati andmetel kattis EL 2024. aastal 57% oma energiavajadusest impordiga ning nafta ja naftatooted moodustasid 67% kogu energiaimpordist. Energiasõltuvuse vähendamiseks ja energiajulgeolekusse panustamiseks on lisaks oluline ka kodumaistest ressurssidest vedelkütuste tootmisevõimekuse säilitamine. Kodumaine toodang asendatakse impordiga ning koos tootmisega liiguvad Euroopa Liidust välja ka töökohad, maksutulu ja varustuskindlust toetav võimekus.

Venemaa sõda Ukraina vastu ja 2026. aasta sündmused Hormuzi väinas on näidanud, kui kiiresti võib sõltuvus imporditud energiast muutuda majandus- ja julgeolekupoliitiliseks riskiks. Põlevkiviõli tootmine aitab energiasõltuvust vähendada (sh uttegaasi kasutamine vähendab sõltuvust maagaasist) ning säilitab Eestis tööstusliku tootmisvõimekuse ja tuhanded töökohad eelkõige Ida-Virumaal.

Euroopa Komisjoni kavandatud EL HKSi muudatused ei tekita ettevõtetele valikut väiksema ja suurema kasumi vahel. Tasuta kvootide jõuline vähendamine muudab põlevkiviõli tootmise konkurentsivõimeetuks ja sektori elujõuetuks ajavahemikul 2031-2033. Sellega suureneb energiasõltuvus, väheneb varustuskindlus ning mõju kliimamuutustele puudub kuna nõudlus asendatakse imporditud kütustega.

Meie ettepanek Eesti seisukohaks EL HKSi direktiivi läbirääkimistel:

Palume Eestil taotleda põlevkiviõli tootmisele selget erandit EL HKSi direktiivis kuni Euroopa Liitu imporditakse vedelkütuseid. Selleks tuleb viiendal kauplemisperioodil (2031-2040) põlevkiviõli tootmisele selle väärtusahela ulatuses säilitada tasuta kvootide eraldamise tingimused ja maht neljanda kauplemisperioodi teise viieaastase tsükli ehk 2026–2030 aasta tasemel.

Ilma erandita ei ole Eesti põlevkiviõlitööstusel võimalik viiendal kauplemisperioodil majanduslikult jätkusuutlikult ning õiglasel konkurentsil kolmandate riikidega tegutseda. Liikmesriikide erihuve on EL HKSi direktiiv arvestatud ka varem, näiteks merendussektori puhul, mistõttu ei looks kavandatud lahendus pretsedenti. Erandi saab sätestada EL HKSi direktiivi artiklites 9 ja 10a.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Andrus Durejko
Eesti Energia AS juhatuse esimees

(allkirjastatud digitaalselt)
Ahti Asmann
Viru Keemia Grupp AS juhatuse esimees

Teadmiseks: Kliimaministeerium info@kliimaministeerium.ee